

Extra aandacht in transitieperiode kan veel ellende voorkomen

TEKST: DOMINIQUE GEVAERT & KLAAS VANMOORTELT - BAYER

BEELD: PIETER PASSCHYN

De overgang van dracht naar melkproductie is een periode van grote stress voor een melkkoe. Moeder Natuur zorgt ervoor dat alle noodzakelijke voedingsstoffen naar het uierweefsel gestuurd worden voor de melkproductie voor het kalf, zelfs ten koste van de andere lichaamsweefsels. Gerichte aandacht in de transitieperiode kan veel ellende voorkomen.

Tijdens de transitieperiode daalt de drogestofopname aanzienlijk. De drang naar melkproductie gaat echter onverminderd door. Dit leidt tot een negatieve energiebalans. Melkkoeien vullen dit energietekort aan door hun eigen lichaamsvetten als energiebron aan te wenden. Het is bekend dat de lever van melkkoeien rond het kalven enorme aanpassingen voor de aanvang van de melkproductie ondergaat, waardoor de meeste melkkoeien een lichte vorm van leververvetting en ketonemie vertonen. Deze metabole stoornissen worden in verband gebracht met andere ziekten rond het kalven zoals verminderde melkproductie, lebmaagverplaatsing en een verlengd interval tussen kalven en de volgende dracht. Subklinische en klinische ketonemie hebben een aanzienlijke economische impact. Rundveedierenartsen maken in toenemende mate gebruik van de bloedketosemeter om vers gekalfde koeien te testen. Een attentielijst kan hier sturend werken.

Snel handelen cruciaal

Acute uierontsteking na afkalven wordt vaak veroorzaakt door de colibacterie. Deze omgevingsbacterie kan heel snel een koe doodziek maken. De celwand van deze bacterie bevat lipopolysacchariden (LPS), die vrijkomen na de dood van de bacterie en waarop het afweersysteem van de koe heel heftig reageert. Het celgetal van de melk schiet omhoog en er komen stoffen vrij die vaak binnen de 24 uur leiden tot hoge koorts (>40°C) en shockverschijnselen. Wanneer vlokken in de melk worden gezien, moet de koe getemperatuur worden. Bij koorts moet er onmiddellijk ingegrepen worden. De colibacterie kan zich om de 20

Rundveedierenartsen maken in toenemende mate gebruik van de bloedketosemeter om versgekalfde koeien te testen.

minuten delen en een melkbeurt wachten kan voor de koe fataal zijn. Naast veelvuldig leegmelken en koortsremmers/pijnstillers worden ook antibiotica toegediend. Dierenartsen kiezen meer en meer voor antibiotica die behoren tot de fluoroquinolonen. Omdat deze antibiotica niet inwerken op de celwand van de bacterie, doden zij de colibacterie zonder dat daarbij grote hoeveelheden lipopolysacchariden vrijkomen.

Biest en koemelk

Infecties door *Mycoplasma bovis* vormen een toenemend probleem op melkveebedrijven. De bacterie hoort niet thuis op een melkveebedrijf. Insleep ontstaat door aankoop van dragerdieren, bv. drachtige pinken. Zij kunnen na het afkalven - vaak in meerdere kwartieren - een acute uierontsteking ontwikkelen, waarbij de melk een 'rijstkorrelaanzicht' heeft. De periode na het afkalven is dan ook een sleutelmoment bij de overdracht van

deze bacterie van koe naar kalf. Zowel de biest als de koemelk kan de bacterie bevatten, zelfs in aanwezigheid van antistoffen, die na opname door het kalf in de keel en de tonsillen achterblijft. Het kalf wordt een mycoplasmadrager zonder ziek te worden. Bij stress door bv. voerwijzigingen, verhokken of wisselende weersomstandigheden kunnen de bacteriën vanuit de keel ingeademd worden met een langdurige hoest tot gevolg. Soms bereiken ze via de bloedbaan de gewrichten en ontstaan dikke gewrichten. In zeldzame gevallen kan de bacterie zich in het middenoor vestigen en ontstaat er een kalf met een scheve kop.

Om de overdracht van koe naar kalf te beperken moeten maatregelen genomen worden. Zo kan bloed van droogstaande koeien worden onderzocht op antistoffen en kunnen positieve bedrijven beter geen biest van positieve koeien gebruiken. ←